

GÖRSEL OKUMA BECERİLERİNİ HABER FOTOĞRAFLARIYLA GELİŞTİRME

Mehmet Ali Baz¹

ÖZ

Haber fotoğrafları, Türkçe öğretiminde görsel okuma ve sunu becerilerini geliştirmede kullanılan önemli materyallerden biridir. Millî Eğitim Bakanlığının son yayımladığı Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde ilköğretim ikinci kademenin tüm sınıflarında görsel okumayla ilgili kazanımlara yer verildiği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, haber fotoğraflarının Türkçe dersinde görsel okuma becerileriyle ilişkili olarak nasıl kullanılabileceğini gösteren bir etkinliğin tasarlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerini paylaşmaktır. Çalışma, 6. sınıf öğrencilerine “Görsellerle ilgili soruları cevaplar.” kazanımı doğrultusunda ve Japonya’da geliştirilen, öğretmenlerin iş birliği esasına dayanan ders araştırması modeline göre tasarlanmıştır. Bu etkinlikte, çeşitli yarışmalarda ödül almış 6 adet haber fotoğrafıyla ilgili 5 adet çalışma kâğıdı, 1 adet etkinlik gözlem formu hazırlanmış ve bunlar uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, etkinlik boyunca öğrencilerin görsel okuma bağlamında üst düzey düşünme becerilerini harekete geçirdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Türkçe öğretimi, görsel okuma, haber fotoğrafları, ders araştırması.

IMPROVING VISUAL LITERACY SKILLS THROUGH NEWS PHOTOS

ABSTRACT

News photos are one of the important materials used for improving visual literacy in language teaching. In the most recent Turkish language curriculum, standards related to visual literacy are included in all grade levels at the secondary stage of primary education. The purpose of the current study is to present the design, implementation, and evaluation processes of an activity that shows how news photos can be used in Turkish language lessons to enhance visual literacy skills. The activity was designed for the 6th grade students in line with the curriculum standard “Students are able to answer questions related to visuals.” and was developed as part of a lesson study. For this activity, 5 worksheets and 1 activity observation form related to 6 news photos awarded in various competitions were prepared and implemented. The findings show that students used higher order thinking skills in relation to visual literacy during the activity.

Keywords: Turkish language teaching, visual literacy, news photos, lesson study.

Makale Hakkında:

Gönderim Tarihi: 16.06.2019

Kabul Tarihi: 15.01.2020

Elektronik Yayın Tarihi: 23.04.2020

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, mehmatalibaz@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6847-5657>

Geleceğin cahilleri yazmayı bilmeyenler değil, fotoğrafı bilmeyenler olacaktır.

Walter Benjamin

GİRİŞ

Yaşadığımız asrı, teknolojide yaşanan gelişmeleri de göz önünde bulundurursak “görsel bilgi çağı” olarak adlandırabiliriz. Ortaya konan, üretilen bilgiler yalnız yazılı olarak değil resim, grafik, şekil ve sembol gibi görseller şeklinde yayılmakta ve çoğalmaktadır (Güneş, 2013). 3M firmasının yaptığı bir araştırmanın neticesine göre insanlar görsel bilgiyi yazılı bilgidan 60.000 kez daha hızlı işlemektedir. Bu bulgu içinde bulunduğumuz dönemin görsel yoğunluğu hakkında ip ucu vermesi bakımından çok çarpıcıdır (aktaran İşler, 2002).

Yaşadığı çağın gereklerine göre insanı donatmak isteyen ülkeler öğretim programlarına görsel farkındalığı yüksek, görselleri okuma ve sunu yapabilen bireyler yetiştirmek amacıyla “görsel okuryazarlık” veya “görsel okuma” ile ilgili kazanımlar koymaktadırlar. Bunu ayrı bir beceri, öğrenme alanı olarak ele alanlar bile vardır (Güneş, 2013). Nitekim ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığının Yapılandırmacılık Eğitim Yaklaşımı çerçevesinde 2005 yılında hazırladığı 1-5. Sınıflar Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunda ilk kez “dinleme, konuşma, okuma, yazma”nın dışında “görsel okuma ve sunu” öğrenme alanına da yer verilmiştir. Programın açıklamalar kısmına göre görsel okuma; görselleri okumayı, anlamayı ve zihinde yapılandırmayı kapsamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009).

Alanyazın incelendiğinde, görsel okuma hakkında yapılan birçok tanım tespit edilmiştir. Örneğin, Stokes (2005) görsel okumayı, bireylerin çevrelerinde gördüklerini çözümlemesini sağlayan yeteneklerin tümü olarak tanımlamıştır. Gülyüz’e (2004) göre görsel okuma; bir durumun oluş biçimini doğanın kendi yasaları çerçevesinde inceleme ve sebep-sonuç ilişkisi kurma yeteneğidir. Şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve toplumsal olaylar gibi görsel kavramların algılanıp yorumlanması ve değerlendirilmesidir (Ünal, 2006). Akyol’a

(2010) göre görsel okuryazarlık bireyin; televizyonların, filmlerin, reklamların ve fotoğrafların etkin ve eleştirel bir okuyucusu olması ve bunlarla ilgili gereç ve belgeleri üretmesidir. Akyol (2009), görsel okuryazarlığın sözel becerilerimizi geliştirmesi, düşüncelerimizi düzenlemesi, zengin bir sunum gücüne sahip olması, farklı düzeydeki öğrencilere uygun okuma olanakları sağlaması ve soyut kavramların somut bir şekilde anlatılması gibi birçok yararı olduğunu belirtmiştir. Bu yetenek hayat boyu kullanılabilir.

MEB’in 2019’da yayımladığı Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenen sekiz anahtar yetkinlikten birinin “ana dilde iletişim” olduğu görülmektedir (MEB, 2019). Her ne kadar TYÇ’ye göre hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda görsel okumaya, ayrı bir başlık altında yer verilme de, sınıflar düzeyinde dört temel dil becerisiyle ilgili kazanımları ve bunların açıklamalarını mercek altına aldığımızda, görsel okumanın öneminin göz ardı edilmediği çok açıktır. Programda görsel okuma ile ilgili birçok kazanım bulunmaktadır. Görsel okuma ile ilgili kazanımlar incelendiğinde, ortaokulun her kademesinde bu kazanımlar tekrar etmekte, okuduğunu anlama ve yazma becerilerinin içinde yer almaktadır. Bu okuma; bireyin eleştirel düşünme, yaratıcı, yansıtıcı düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini harekete geçiren niteliktedir (Söylemez, 2018).

Bu çalışmada, farklı yıllarda ödül almış haber fotoğrafları kullanılarak öğrencilerin görsel okuma becerilerini geliştirmek amaçlı bir etkinlik tasarlanmış ve uygulanmıştır. Etkinlik, altıncı sınıfların 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda okuduğunu anlama bölümünde yer alan “T.6.3.30. Görsellerle ilgili soruları cevaplar. a) Öğrencilerin haber fotoğrafları ve karikatürleri yorumlayarak görüşlerini bildirmeleri sağlanır. b) Haberi/bilgiyi görsel yorumcuların nasıl ilettiklerinin sorgulanması sağlanır.” kazanımı ve açıklamaları doğrultusunda planlanmıştır. Etkinlikler yoluyla öğretim, öğrenciyi daha etkin ve istekli kılmakta, onların kolay bir şekilde güdülenmelerini sağlayarak kalıcı öğrenmeyi desteklemektedir (Güneş, 2017). Bu nedenle, çalışmada, öğrencilerin aktif olarak rol aldıkları bir etkinlik tasarlanmış ve uygulanmıştır.

Görsel Okuma Becerilerini Haber Fotoğraflarıyla Geliştirme etkinliğinin öğrenciler için hedeflediği alt amaçlar şu şekilde sıralanabilir:

- görsel okumanın önemini kavramak,
- haber fotoğraflarının kamuoyu oluşturma gücü hakkında bilinçlenmek,
- görsellerin konusunu, verdiği mesajı tahmin etmek,
- haber fotoğraflarının arka planı hakkında yorum yapmak,
- haber fotoğraflarının metinlerini analiz etmek,
- haber fotoğraflarını destekleyen yazılar yazmak ve bunları gerçek haber metinleriyle karşılaştırmak,
- görselleri yorumlamak,
- iş birliğine dayalı grupla çalışma becerilerini geliştirmek, ve
- öğrenme günlüğü soruları aracılığıyla süreci değerlendirmek.

ETKİNLİĞİN PLANLANMA SÜRECİ

Etkinliğin tasarımı ve uygulanmasında ders araştırması modeli denenmiştir. Ders araştırması, Japonya’da geliştirilmiş, öğretmenlerin iş birliği içinde çalışmasına dayanan kısaca planla-uygula-değerlendir aşamalarından oluşan, isteğe bağlı, zaman ve sorumluluk gerektiren mesleki bir gelişim modelidir (Günay, Yücel-Toy, & Bahadır, 2016). Olağan derslerden farkı, hedef kazanım doğrultusunda iş birliği içinde dersin planlanması, uygulama esnasında gözlemlenmesi ve uygulamanın sonunda dersin gözlemcilerle birlikte değerlendirilmesidir. Bu model, araştırma dersinin *planlanması*, *uygulanması* ve *yansıtılması* olmak üzere üç temel döngüsel aşamadan oluşur. Gerekli görüldüğü durumda planlama-uygulama-yansıtma süreçleri tekrarlanır. Ders süreci hedef kazanım doğrultusunda, okulda aynı sınıf düzeyinde görev yapan öğretmenlerle planlanır, grubun arasından gönüllü bir öğretmen uygulayıcı öğretmen olur. Ders sırasında grup üyelerinden biri gözlemci öğretmen rolünü üstlenir. Dersin sonunda gözlemci veya gözlemciler tarafından alınan kayıt, not vb. incelenerek dersin uygulama süreci tartışılır (Bozkurt & Özdemir, 2018). Bu çalışmada paylaşılan etkinlik bir ders araştırması kapsamında geliştirilmiştir. Süreçte ders araştırmasının üç aşaması takip edilmiştir.

İlk olarak, Türkçe öğretiminde görsel okuma üzerine etkinlik tasarımı ile ilgili alan yazın taraması yapılmıştır. Bu tarama sonucunda etkinlik tasarım ilkeleri ve sınıfın seviyesi göz önünde bulundurularak bu çalışmadaki kazanımı altıncı sınıf Türkçe dersinde işlemek amacıyla araştırmacı tarafından farklı yıllarda ödül almış, öğrencilerin ilgisini çekebilecek ve arka planı olan 12 fotoğraf belirlenmiştir. Uygulama yapılacak okulda altıncı sınıfların dersine giren iki Türkçe öğretmeniyle bir toplantı yapılmıştır. Öğretmenler ders araştırması modelini uygulamaya gönüllü olmuşlardır. Yapılan toplantıda kazanım, etkinlikte kullanılacak haber fotoğraflarının sayısı ve hangi fotoğrafların seçileceği konuları üzerinde durulmuştur. Bu toplantı sonunda 12 fotoğraftan altısı “görsel gücün zayıflığı, seviyeye uygun olmadığı ve çok soyut olduğu” gerekçeleriyle elenmiştir. Akabinde araştırmacı, aynı okulun 6-A sınıfına bu altı fotoğrafı göstermiş, öğrencilere, “*Bu fotoğraf ne ile ilgili olabilir?*” sorusunu yöneltmiş, iki fotoğraf hakkında öğrencilerin tahmin etmekte zorlandıklarını gözlemlemiştir. Bunun üzerine araştırmacı bu iki fotoğraf yerine farklı yıllarda ödül almış başka iki haber fotoğrafı seçmiş, aynı sınıfa sadece bu iki fotoğraf hakkında soru yöneltmiş, öğrencilerden mantıklı ve tutarlı cevaplar alınca etkinlikte kullanılacak altı haber fotoğrafını diğer öğretmenlerin de onayını alarak belirlemiştir.

Ders araştırması grubu, ilgili görsel okuma kazanımı doğrultusunda altı haber fotoğrafı aracılığıyla yedi aşamalı bir etkinlik tasarlamıştır. Bu aşamalar şöyledir:

1. Bilgilerimi Gözden Geçiriyorum

Bu aşamada, dersin girişinde kullanılmak üzere haber fotoğrafları ve haber fotoğrafçılığı ile ilgili hatırlama düzeyinde doğru-yanlış türünden oluşan 17 soru hazırlanmıştır. Bu çalışma kâğıdı yapılmadan önce sınıf dörder kişilik altı gruba bölünmüştür çünkü dersin giriş, geliştirme ve sonuç bölümü altı haber fotoğrafı üzerine tasarlanmıştır. Dersin dikkat çekme aşamasında, iki gruptan birer öğrenci tahtaya gelip önlerindeki masanın iki yakasında birbirlerinin yüzünü görecektir. Öğretmen soruyu okuyup bitirdikten sonra elini sıraya ilk dokunduran öğrenci soruyu yanıtlama hakkına sahip olacaktır. Öğretmenin soruyu

tamamlamasını beklemeden elini masaya koyan öğrencinin yanıt hakkı yananak sıra rakibine geçecektir.

2. Görünenin Arkasında Ne Var?

Bu aşamada, öğrencilere haber fotoğrafları ile ilgili iki tahmin ve bir sentez sorusu yöneltilerek öğrencinin üst düzey düşünme becerilerini hareket ettirme amaçlanmıştır. Toplam üç sorudan oluşan bu çalışma kâğıdının soruları şöyledir:

- 1-Yukarıdaki fotoğrafın konusu ne olabilir?
- 2-Bu haber fotoğrafının vermek istediği mesaj ne olabilir?
- 3-Bir haber ajansının yayın müdürü olsaydınız bu fotoğrafı gazetenizde hangi manşetle yayımlardınız?

3. Anahtar Kelimelerin Işığında

Bu aşamada, fotoğraflarla ilgili anahtar kelimeler verilmiştir. Öğrencilerden, bu kelimelerin yardımıyla görsele ve haber fotoğrafçılığının 5N 1K (Ne, Nerede, Ne Zaman, Nasıl, Neden, Kim) ilkesine uygun bir haber yazısı yazmaları ve fotoğrafı yorumlamaları istenmiştir. 5N 1K yönteminin seçilmesinin nedeni ise okuyucuyu olay hakkında bilgilendirme işlevi olan haber fotoğrafının sahip olması gereken başlıca özelliklerinden birinin olayı anlatan 5N 1K sorularına yanıt vermesidir (MEB, 2013).

4. Hangisi Acaba?

Bu aşamada, öğrencilerden kendi fotoğraflarını asıl metinleriyle eşleştirmeleri istenmiştir. Ayrıca, metni 5N 1K sorularına göre analiz etmeleri beklenmiştir.

5. Metinleri Karşılaştırıyorum

Bu aşamada, öğrencilere ayrı bir etkinlik kâğıdı verilmemiştir. “Yazdığınız metinle asıl metni karşılaştırınız. İki metindeki benzerlikleri ve farklılıkları sözlü olarak anlatınız.” yönergesi doğrultusunda öğrencilerden cevaplar alınmıştır.

6. Öğrenme Günlüğümü Dolduruyorum

Bu aşamada öğrencilerden, öğrenme günlüğünü, hazırlanan sekiz soru ışığında doldurmaları istenmiştir. Amaç, öğrencilerin

gözünden etkinliği ve etkinlik sürecini değerlendirmektir.

7. Etkinliğin Yıldızları Kimler?

Bu aşama, etkinlik boyunca sınıfta süreci gözlemleyen ve kendisine verilen sekiz performans cümlesinden oluşan Grupların Etkinlik Performansını Gözlem Formunu dolduran Türkçe Öğretmenlerinin grupların aldığı puanları açıklaması, seçilen öğrencilere “Etkinliğin Yıldızları Belgesini” vermesi ve dersi bitirme basamaklarından oluşmuştur.

Ders araştırması grubu, uygulamadan önce son bir toplantı yapmıştır. Bu toplantıda görüş alışverişi yapılmış, “Bilgilerimi Gözden Geçiriyorum” başlıklı ilk aşamadan önce öğrencilerin dikkatini derse çekmek için insanlığın sorunlarını vurgulayan, kamuoyu gücü oluşturan bir haber fotoğrafının üzerinde konuşularak derse başlanmasının daha uygun olacağı tartışılmıştır. Bu fikir doğrultusunda, dersin dikkat çekme bölümünde, Suriyeli sığınmacılar krizinin simgesi haline gelen, DHA muhabiri Nilüfer Demir tarafından çekilen, Suriyeli 3 yaşındaki Aylan Kurdi’nin fotoğrafının kullanılmasına karar verilmiştir. Çalışma kâğıdı hazırlanan haber fotoğrafı sayısı altı, dikkat çekme bölümünde kullanılan haber fotoğrafı sayısı birdir. Böylelikle etkinlikte toplam yedi tane haber fotoğrafından yararlanılmıştır.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

Bu çalışma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Gaziantep Şahinbey İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı bir devlet okulunda 6-B sınıfında öğrenim gören 24 öğrenci ile yapılmıştır. Çalışma için gerekli tüm yasal izinler alınmıştır. “Görsel Okuma Becerilerini Haber Fotoğraflarıyla Geliştirme” adlı bu etkinlik, haber fotoğrafları ve haber yazılarıyla ilgili temel kavramlar, bilgiler verildikten sonra uygulanmıştır. Haber fotoğrafları aracılığı ile öğrencilerin görsel okuma becerilerini geliştirme, öğrencilerin tahmin etme, haber metni oluşturma, metinleri kıyaslama, metinleri görsellerle eşleştirme, metinleri analiz etme, öğrenme sürecini değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerilerini etkin kılma hedeflenmektedir. Etkinlik 2 ders saatinde tamamlanmıştır. Makalenin Ek 1 kısmında, ders

izlencesi verilmiştir. Bu izlencede, dersin hangi aşamasına ne kadar süre ayrılacağı belirtilmiştir. Dersi değerlendirme araçlarından biri olan Grupların Etkinlik Performansını Gözlem Formu Ek 2’de verilmiştir.

Dikkat Çekme

Dersin giriş, dikkat çekme aşamasında 2011 yılında başlayan Suriyeli mülteci krizini 2015’te dünyaya duyuran Aylan bebeğin fotoğrafı akıllı tahtaya yansıtılmış ve öğrencilere “Bu fotoğrafta ne görüyorsunuz?” diye sorulmuştur. Öğrencilerden “Hocam ben bu fotoğrafı televizyonda babam haberleri izlerken görmüştüm, fotoğrafın yerini tam hatırlamıyorum ama bir yere teknelerle kaçmaya çalışan bir ailenin denizde boğulan çocukları.” “Ben de internette gezerken görmüştüm bu fotoğrafı ve çok üzül müştüm.” “Hocam ben kıyıya vurmuş bir çocuk görüyorum.” gibi yanıtlar gelmiştir. Uygulayıcı öğretmen “Peki çocuklar, insanlar neden kaçabilir? Bu çocuk nasıl ve neden boğulmuş olabilir?” gibi sorularla öğrencilerin görsel hakkında biraz daha açılımı yapmasını sağlamıştır. Sonra, gelen cevaplar neticesinde haber fotoğraflarının kamuoyu gücü oluşturma konusundaki etkisi ve fotoğrafın arka planı üzerinde durulmuştur.

Fotoğraf 1. Aylan Bebek (Demir, 2015)

Dikkat çekme aşamasından sonra sınıftaki her öğrenciye 1’den 6’ya kadar numara verilmiştir. Numarası 1 olanlar 1. grubu, 2 olanlar 2. grubu oluşturacak şekilde sınıf rastgele 4 kişilik 6 gruba ayrılmıştır. Her grubun, kendisine bir haber ajansı ismi bulması istenmiştir. Gruplar kendilerine sırasıyla *Geleceğin Sesi*, *Şipşak Haber Ajansı*, *Ses Haber Ajansı*, *Parlak Gelecek*, *Çocukların Sesi* ve *Dünyanın Sesi* isimlerini bulmuşlardır.

Bilgilerimi Gözden Geçiriyorum

Bu aşamada öğrencilere haber fotoğrafçılığı ve haber yazılarıyla ilgili temel kavramları, bilgileri anımsatmak için doğru-yanlış (D-Y) türünde 17 soru yarışma şeklinde uygulanmıştır (Ek 3). Her gruptan bir kişi sıranın iki tarafında elleri arkada olacak ve yüz yüze bakacak şekilde ayakta durmuşlardır. Aynı anda iki öğrenci karşılıklı yarışmıştır (Fotoğraf 2). Öğretmen, cümlesini bitirdikten sonra verdiği bilginin doğru mu yanlış mı olduğunu sormuştur. Öğrencilerden elini sıranın üzerine ilk dokunduran, soruyu yanıtlamıştır. Öğrencinin yanıtı doğru ise uygulayıcı öğretmenin hazırlanmış olduğu “Grupların Etkinlik Performansını Gözleme Formu”na gözlemci öğretmenler tarafından, artı, yanlış ise eksi konmuş; yanlış olan cevapların doğrusu öğretmen tarafından açıklanmıştır. Gözlemci öğretmenlerin elinde, bu gözlem formundan altı tane bulunmaktadır ve gözlemci öğretmenler her grubu formdaki ölçütler doğrultusunda değerlendirmektedir.

Fotoğraf 2. Öğrenciler Yarışıyor

Bu bölümün sonunda her gruba bir haber fotoğrafı verilmiştir. Haber fotoğraflarına öğretmen önceden 1 ila 6 arasında numara vermiştir. Öğretmen her gruptan 1 ila 6 arasındaki sayılardan birini seçmelerini istemiştir. Örneğin 2 sayısını seçen gruba 2 numaralı fotoğraf verilmiştir. Haber fotoğraflarının 6’sı da bu şekilde gruplara dağıtılmıştır.

Görünenin Arkasında Ne Var?

Bu kısmın başında öğretmen, öğrencilerden kendilerine verilecek olan çalışma kağıdındaki (Ek 4) fotoğrafın konusunu ve vermek istediği mesajı tahmin etmelerini istemiştir. Ayrıca, “Bir gazetenin yayın müdürü olsanız bu

fotoğrafi hangi manşetle yayımlardınız?” sorusuna yanıt bulmalarını istemiştir. Öğrencilere bu çalışma için 12 dakika süre verilmiştir. Öğrenci çalışmasından bir görüntü Fotoğraf 3’te bulunmaktadır.

Fotoğraf 3. Haber Fotoğraflarını İnceleme

Süre bitince her grup haber fotoğrafı ile ilgili tahminlerini arkadaşlarıyla paylaşmıştır. Tahminleri okunan her fotoğraf akıllı tahtadan sınıfa yansıtılarak diğer grupların da sürece dâhil olması sağlanmıştır. Geleceğin Sesi haricindeki grupların görsellerle ilgili içerik ve mesaj tahminlerinin haberin gerçek içeriğiyle ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Geleceğin Sesi adlı grup, Valizde Uyuyan Çocuk (Sanadiki, 2018) adlı fotoğrafın konusunu tahmin etme sorusuna “Yoksul bir ailenin parasızlıktan dolayı çocuğunu satması”, görselin ana fikrini bulma sorusuna da “Çocukların satılmasına dur demeliyiz.” yanıtlarını yazmıştır. Bu fotoğraf akıllı tahtadan sınıfa yansıtıldığında örneğin Çocuğun Sesi grubu “Hocam, bu görselin konusu göç olabilir.” ana fikri ise “Göçlerden olumsuz bir şekilde etkilenen en çok çocuklardır.” yanıtlarını vermiştir. Öğretmen, “Peki çocuklar göç esnasında çocukların yaşadığı olumsuzluklar neler olabilir? Bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için neler yapabiliriz?” sorularını sınıfa yöneltmiştir. Gruplar bu soruları yanıtlamışlardır. Misal, Şipşak Haber Ajansı bu sorulara “Göç esnasında çocuklar aç kalıyorlar, üşüyorlar, hastalanıyorlar. Çocukların bu durumları yaşamaması için onlara yardım etmeliyiz.” demiştir.

Anahtar Kelimelerin Işığında

Bu bölümde öğrencilerin anahtar kelimeler ışığında görselle ilgili 5N 1K ilkesine uyan bir haber metni yazmaları ve görseli yorumlamaları

istenmiştir. Öğrenciler Ek 5’de verilen çalışma kağıdını grup olarak tamamlamışlardır. Bu bölümden bir görsel, Fotoğraf 4’te verilmiştir.

Fotoğraf 4. Haber Metni Yazma

Fotoğrafi yorumlamada bazı grupların zorlandığı gözlemlenmiştir. Bu esnada öğrenciler uygulayıcı öğretmene sorular sorarak bu zorluğu aşmaya gayret etmişlerdir. Örneğin etkinlik uygulama fotoğrafı-3’ün anahtar kelimelerinden “Curuai Gölü” ile ilgili, gruptan bir öğrenci söz alıp “Hocam, ‘Curuai’ ne demek ?” sorusunu sormuş öğretmen de “Güney Amerika’da bir göl ismi.” yanıtını vermiştir. Bir başka öğrenci uygulama fotoğrafı-5 ile ilgili “Hocam, bu kaplumbağaya benziyor ama benim gördüğüm kaplumbağalardan çok daha büyük duruyor, neden acaba?” demesi üzerine öğretmen “Bunlar karada yaşayan değil denizde yaşayan bir kaplumbağa türü, nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya, adı da caretta caretta’dır ve boyları 50 cm’ye kadar olabilir.” açıklamasını yapmıştır.

Hangisi Acaba?

Bu bölümde altı haber fotoğrafının asıl metinleri gruplara verilmiştir (Ek 6). Her gruptan kendi grubuna ait olan fotoğrafın metnini bulması istenmiş, sonrasında da öğrencilere metni 5N 1K sorularına göre analiz etmeleri söylenmiştir.

Fotoğraf 5. Görselle Metni Eşleştirme

Öğrencilerin bu görsel-metin eşleştirme bölümüne daha istekli katıldıkları, analiz kısmını da gayet hızlı ve pratik şekilde yaptıkları gözlemlenmiştir. Bu kısımdan bir kesit Fotoğraf 5'te verilmiştir.

Metinleri Karşılaştırıyorum

Bu bölümde öğrenciler asıl metinlerle kendi yazdıkları metinleri karşılaştırıp metinlerdeki benzerlikleri ve farklılıkları bulmuşlardır. Her grup bulduğu benzer ve farklılıkları arkadaşlarıyla paylaşmıştır. Öğrencilerin tahminlerinin doğruluğunu inceleyen gözlemci öğretmenler, ellerindeki gözlem formundaki ilgili performans cümlesine her grubun puanını ayrı ayrı girmişlerdir. Genelde grupların tahminlerinin asıl metne yaklaştığı görülmüştür. Söz gelimi, sincap fotoğrafı hakkında Dünyanın Sesi adlı grubun yazdığı tahmini haber metni ile asıl haber metni Şekil 1’de verilmiştir.

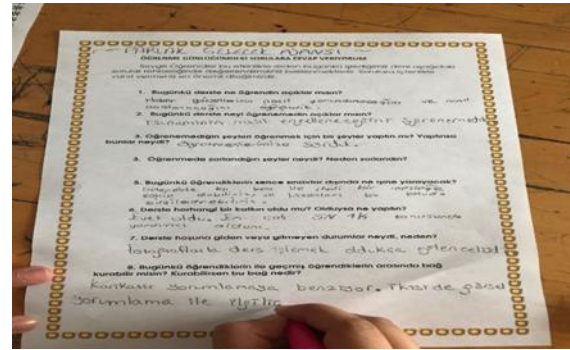
İzmit'te yaşayan bir mühendis, ayağı olmayan bir sincap için protez bacak yaptı. Bu ayaklar sayesinde sincap eskisinden çok daha iyi. Şimdi, sincap eskisi gibi hızlı hareket edebiliyor (Dünyanın Sesi Grubu).

O, dünyanın ilk protez kollu sincabı. İki ay önce ormanda kapana yakalandı. Bilgisayar Mühendisi ██████████'in onu bulmasıyla hayata döndü. İş arkadaşı, Ortopedik Protez teknikeri ██████████ tarafından ona özel bir protez kollar yapılıp takıldı (Görselin haber metni).

Şekil 1. Grup Tarafından Yazılan Metin ve Orijinal Haber Metni

Öğrenme Günlüğümü Dolduruyorum

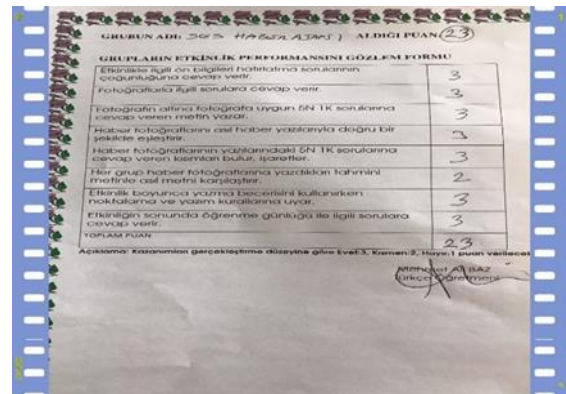
Ek 7’de verilen günlük soruları gruplara dağıtıldıktan sonra uygulayıcı öğretmen öğrencilerden sorulara içtenlikle cevap vermelerini istemiştir. Öğrenciler bu günlüğü gayet heyecanlı bir şekilde doldurmuşlardır. Gözlemci öğretmenler de bu aşamada grupların etkinlik performansını değerlendirmek için son bir kez grupların etkinlik kâğıtlarını incelemişlerdir. Parlak Gelecek grubu tarafından doldurulan günlük, Fotoğraf 6’da verilmiştir.

Fotoğraf 6. Öğrenme Günlüğü

Etkinliğin Yıldızları Kimler?

Bu son aşamada gözlemci öğretmenler grupların puanlarını sırasıyla açıklamış ve 23 puanla birinci olan Ses Haber Ajansı adlı gruba “Etkinliğin Yıldızları” adlı başarı belgesini takdim etmişlerdir. Uygulayıcı öğretmen ve gözlemci öğretmen etkinlik performanslarından dolayı tüm gruplara teşekkür edip dersi sonlandırmışlardır. Gözlem formuna ilişkin bir görsel Fotoğraf 7’de, kazanan gruba ait bir görsel ise Fotoğraf 8’de sunulmuştur. Etkinlikte kullanılan uygulama fotoğrafları Ek 8’de verilmiştir.

Fotoğraf 7. Gözlem Formu

Fotoğraf 8. En Yüksek Puanı Alan Grup

ETKİNLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu kısımda, etkinlik hakkında öğrenci, gözlemci öğretmenler ve uygulayıcı öğretmenin değerlendirmeleri sunulmuştur. Öğrencilerin ders hakkındaki görüşlerini ortaya koyması için kullanılan öğrenme günlüğünde Can ve Altuntaş (2016, s.56) tarafından yapılan Yansıtıcı Günlük Yazma Uygulamasına İlişkin Öğrenci Görüşleri adlı çalışmadaki sorular kullanılmıştır. Günlükte yer alan sorular, öğrencilerin dersle ilgili yansıtıcı düşüncelerini ifade etmelerini ve eleştirel düşünmelerini sağlayan, kendi öğrenme süreçlerini anlamaları ve değerlendirmeleri için fırsat tanıyan ve şu ana kadar öğrendikleri bilgilerle yeni bilgileri karşılaştırmalarını amaçlayan niteliktedir.

Öğrenme günlüğü yanıtları incelendiğinde, öğrencilerin dersin güçlü yönleri ve zayıf yönleri hakkında görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Grupların çoğunluğu; fotoğraflarla ders işlemenin etkili olduğunu, küresel olaylarla ilgili bilinçlendiklerini ve fotoğraf yorumlama ile ilgili yeni bir şeyler öğrendiklerini ifade etmiştir. Örneğin, Ses Haber Ajansı adlı grup günlüğe şunları yazmıştır:

Bir savaş olduğunda açlık, hastalık, ölüm gibi olumsuzluklardan çocukların etkilendiklerini fark ettik. Haber fotoğraflarının insanların yaşadıkları sorunları duyurmada etkili olduklarını, caretta caretta'nın çevreyi kirleten bilinçsiz insanlardan dolayı neslinin tükenmek üzere olduğunu öğrendik. Çevreye çöp atarken bir kez daha düşüneceğiz, okulumuzdaki Suriyeli misafir arkadaşlarımıza daha yardımsever davranacağız.

Öğrencilerle yapılan etkinlik sonu değerlendirme aşamasında, Şipşak Haber Ajansından bir öğrenci, "Hocam, ben sadece resim ve karikatürler yorumlanabilir sanıyordum. Fotoğraflar da aynı onlar gibi yorumlanabilirmiş. Fotoğraf alt yazıları da fotoğrafı anlamak için önemliymiş" demiştir. Geleceğin Sesi grubundan bir öğrenci, "Hocam ben de fotoğraf deyince sadece günlük çektiğimiz fotoğraflar aklıma gelirdi. Artık haber fotoğraflarını da biliyorum. Bir de foto muhabirlik çok önemli bir meslekmiş, onu öğrendim." görüşünü bildirmiştir. Grupların ders ile ilgili görüşleri incelendiğinde etkinlik sürecinden öğrencilerin çoğunun memnun kaldıkları, sıkılmadan akıcı bir şekilde ders

işledikleri ve haber fotoğraflarının verdiği mesajı yorumlamakla ilgili görsel okuma becerilerini geliştirdiklerini düşündükleri anlaşılmıştır.

Ders hakkındaki olumsuz yorumlar incelendiğinde, öğrencilerin fotoğrafları yorumlamakta zorlandıkları belirlenmiştir. Örneğin, Geleceğin Sesi grubu, "Fotoğraflarla ilgili çalışma kâğıtlarını yapmak hiç de kolay olmadı. Örneğin fotoğrafın vermek istediği mesajı vermede çok zorlandık." şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Genel olarak, öğrenme günlüğündeki sorulara verilen cevaplara göre grupların tamamının fotoğrafı anahtar kelimeler ışığında yorumlamada zorlandıkları tespit edilmiştir.

Gözlemci öğretmenler ve uygulayıcı öğretmen dersin bitiminden hemen sonra toplanmış, dersin uygulama süreci, ders hakkındaki gözlem ve görüşler ışığında tartışılmıştır. Bu toplantıda dersle ilgili öne çıkan hususlar ve görüşler şöyledir:

İlk olarak uygulayıcı öğretmen söz almıştır ve dersle ilgili öz değerlendirmesini paylaşmıştır. Dersin genel olarak planlandığı gibi geçtiğini, öğrencilerin ders süresince amaçlandığı gibi aktif olduklarını ancak öğrencilerden beklemediği sorular geldiğini belirtmiştir:

Her şeyden evvel derste, önceden planlanan tüm çalışmalar sırasıyla ve zamanında gerçekleştirildi. Derste en zorlandığım yer, öğrencilerin fotoğraflar ve altında yazan anahtar kelimelerle sordukları sürpriz sorulardı. Misal ben Curuia'nın anlamı, Caretta Carettaların en küçüğünün boyu kaç cm? vb. sorularının geleceğini beklemiyordum. Dersin en güçlü yanı ise öğrencilerin sürekli aktif olmalarıydı. Türkçe dersinde öğrencilerin kazanması amaçlanan dört dil temel becerisini de (dinleme-konuşma-okuma-yazma) harekete geçirmesi idi.

Daha sonra sırasıyla gözlemci öğretmenler dersle ilgili genel yorumlarını paylaşmışlardır. Her iki öğretmen de dersin öğrenci katılımı açısından başarılı geçtiğini belirtmiştir. Örneğin, gözlemci öğretmen A şunları ifade etmiştir: "Bu etkinlik öğrencilerin gerçekten ilgisini çekti. Dikkatlerini derse yoğunlaştırma konusunda görseller gayet başarılıydı. Görseller öğrencilerin çoğunluğun seviyesine uygundu."

Gözlemci öğretmen B de bu görüşlere katılmış, dersin farklı sınıflarda da uygulanabileceğini eklemiştir: “Bu etkinlik diğer kademelerde de rahatlıkla uygulanabilir. Bana göre aynı etkinlik 7. ve 8. sınıflarda uygulanırsa görsellerden hareketle toplumsal meseleler daha derinlemesine tartışılabilir.”

Ders araştırması modeli kapsamında yapılan bu yansıtıcı değerlendirme toplantısında derste yapılabilecek olası değişiklikler de tartışılmıştır. Değişiklik önerilerinden birisi öğrencilerin görsel yorumlama konusunda daha fazla desteklenmesi üzerinedir. Gözlemci öğretmen A bu konuda “İki grup görselleri anlamlandırma konusunda zorlandı. Görsellerle ilgili hazırlanan etkinliklerin nasıl yapılacağına dair detaylı açıklamalar yapılsa daha iyi olurdu.” şeklinde görüşünü açıklamıştır. Gözlemci öğretmenin ikisi de görseli yorumlama konusunda öğrencilerin bu zorlanmalarının önüne geçmek için yorumlanmış örnek bir fotoğrafın etkinlik öncesi verilmesinin ve bir görselin nasıl okunması gerektiği ile ilgili ön çalışmaların yapılmasının yerinde olacağını beyan etmiştir.

Etkinliğin değerlendirme kısmı ile ilgili de öneriler paylaşılmıştır. Gözlemci öğretmen B bu konuda “Etkinliğin değerlendirilmesi akran değerlendirilmesi şeklinde yapılabilir. Öğrencilerin görsellerle ilgili yazdığı metinler ve etkinliğin uygulanması açısından çekilen fotoğraflar sınıf panosunda sergilenabilir.” önerisinde bulunmuştur. Gözlemci öğretmen A ise ders sonunda sadece bir grubun öne çıkması yerine her gruba belirli başlıklar altında ödül verilebileceğini ifade etmiştir: “Etkinliğin sonunda sadece etkinliğin yıldızlarına değil her grubun öne çıkan olumlu bir özelliğine göre bir pekiştirici verilebilirdi. Söz gelimi, Çocuğun Sesi grubu etkinliğin aşamalarını verilen sürede bitiren tek gruptu. Bu gruba ‘etkinliğin dakikleri’ belgesi verilebilirdi.” demiştir.

Gözlemci öğretmen B’nin “Bu etkinliğin tasarlanmasında zümreler arası iş birliği farklı bakış açılarıyla sürecin zenginleştirilmesi açısından önemli ancak uygulama esnasında gözlemci öğretmenin bulunması şart mıdır?” sorusuna uygulayıcı öğretmen “Ders sonrasında sürecin derinlemesine bir biçimde tartışılabilmesi için çok önemli, temel aldığımız ders araştırması modeline göre de gerekli.” yorumunu yapmıştır. Uygulayıcı öğretmen,

şartların müsaade etmediği durumda uygulamanın sonunda değerlendirmenin kapsamlı olması için dersin herhangi bir cihaz yoluyla kaydedilebileceğini önermiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Ders araştırması modelinin etkinlik tasarımıyla kullanılması denemesinde, modelin artı ve eksilerinin olduğu görülmüştür. Bu modelle etkinlik tasarımı, zümreler arası iş birliğini artırmıştır. Hedef kazanımın planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi ekip ruhu ile yürütüldüğünden bu süreçte, öğretmenlerin deneyimlerini birbirleriyle paylaştıkları gözlemlenmiştir. Bu da öğretmenlerin mesleki gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Diğer yandan birlikte dersin planlanması ve uygulanması için üç öğretmene de uyan bir toplantı saatinin belirlenmesi, ders programlarının çakışması nedeniyle hiç de kolay olmamıştır. Zaman, sorumluluk, gönüllük bu modelin hayata geçirilebilmesi için olmazsa olmaz üç koşuldur (Bozkurt & Özdemir, 2018).

Çalışma kapsamında geliştirilen etkinliğin, öğrencilerin çoğunluğu tarafından beğenildiği, fotoğraflarla Türkçe dersi işlemenin öğrencilerde görsel okuma ve kültür farkındalığı oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca iş birliğine dayalı grup çalışmasında öğrencilerin fikir alışverişinde bulundukları, tartıştıkları, ekip ruhu ile hareket etmekten büyük heyecan duydukları, özellikle etkinliğin başlarında “Bilgilerimi Gözden Geçiriyorum” ve etkinliğin sonunda “Etkinliğin Yıldızları Kimler?” bölümünde heyecanlarının doruğa çıktığı hem uygulayıcı hem gözlemci öğretmenler tarafından gözlemlenmiştir. Etkinlik sürecinde çoğunlukla öğrencilerin pasif değil aktif oldukları, görsellerin içeriklerini tahmin etme, metin yazma, metinleri kıyaslama, metinleri analiz etme, öz değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerilerini harekete geçiren yansıtıcı düşünme, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme gibi yöntemleri iş birliği hâlinde uyguladıkları tespit edilmiştir.

Etkinliğin sonunda öğrenciler haber fotoğraflarını okumanın inceliklerini, haber yazılarının önemini, bunun karikatür okumaya benzediğini, daha önce foto muhabirliğini hafife aldıklarını ama şimdi fikirlerinin değiştiğini aktarmışlardır. Bu anlamda etkinliğin,

öğrencilerin önceki öğrenmelerini pekiştirdiği, onlarla bağ kurup karşılaştırdığı, bazı algılarını olumlu anlamda değiştirdiği söylenebilir.

Çalışmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

1. Bu etkinlikte sadece altı haber fotoğrafı kullanılmıştır. Görsel kültür ve görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmek ve zenginleştirmek için, öğrencilerden herhangi bir yıla ait, ülkemizde veya uluslararası platformlarda haber fotoğrafçılığı alanında ödüle layık görülmüş fotoğraflardan oluşan bir gazete veya dergi oluşturup bunu arkadaşlarıyla paylaşmaları istenebilir.
2. Öğrencilerin, görsel okuma ve sunu becerilerini sürekli etkin kılmak maksadı ile “haftanın haber fotoğrafı” uygulaması gibi çalışmalarla her hafta bir fotoğraf hakkında öğrencilerin görüşü alınıp içeriği ve ilettiği mesajlar tartışılabilir. Bu fotoğrafların dersin temasıyla ilgili olması çok daha yerinde olur.
3. Öğrencilerin yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme gibi üst düzey bilişsel süreçlerini aktif kılmak için seri haber fotoğrafları yoluyla hikâye yazma veya hazırlıksız konuşma çalışmaları yapılabilir.
4. Öğrencilere haber metinleri dinletilip bununla ilgili sorular yönelme, haber yazısına uygun resim çizme, haber metninde ele alınan konuyla ilgili afiş hazırlama gibi çalışmalara yer verilerek onların temel dil becerileri geliştirilebilir.
5. Haber fotoğrafçılığı alanında ülkemizin önemli kilometre taşlarından olan Fikret Otyam, Ozan Sağdıç, Ara Güler gibi isimlerin fotoğraf gösterileri, sınıfta izlenip tartışılabilir. Öğrencilerden bu foto muhabirlerin biyografilerini araştırıp sınıfta sunması istenebilir.
6. Okullarında bir eğitim-öğretim yılı boyunca yapılan törenler, turnuvalar, gösterilerle ilgili okulun genel ağ sitesinde yayımlanan fotoğraflardan hareketle “Fotoğrafların Diliyle Okulumuz” gibi çalışmalar yapılarak okul panosunda bu çalışmalar sergilenebilir.

KAYNAKLAR

- Akyol, H. (2009). Görsel okuma. A. Kırkkılıç & H. Akyol (Editörler), *İlköğretimde Türkçe öğretimi* içinde (ss.163-192). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akyol, H. (2010). *Yeni programa uygun Türkçe öğretimi yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Arıcı, A. F. (2008). *Okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Beltrá, D. (2005, October 27). *Lake Curuai* [Digital image]. Retrieved from <https://www.worldpressphoto.org/collect ion/photo/2006/31090/7/2006Daniel-Beltra-NAS3-GL>
- Benjamin, W. (2017). *Fotoğrafın kısa tarihi: Teknik araçlarla yeniden üretim (çoğalma) çağında sanat eseri* (Çev. O. Akınhay). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Bozkurt, E., & Yetkin Özdemir, İ. (2018). Mesleki gelişimde iş birliğine dayalı bir yaklaşım: Ders araştırması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 109-116 .
- Can, R., & Altuntaş, B. (2016). Yansıtıcı günlük yazma uygulamasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 53-63.
- Chiba, Y. (2011, April 18). *Tsunami* [Digital image]. Retrieved from <https://www.worldpressphoto.org/collect ion/photo/2012/30049/12/2012-Yasuyoshi-Chiba-PNS1-AL>
- Demir, N. (2015). *Aylan Bebek* [Dijital fotoğraf]. Doğan Haber Ajansı. <https://www.hurriyetdailynews.com/photo/photographer-of-the-world-shaking-picture-of-drowned-syrian-toddler-i-was-petrified-at-that-moment-87951> adresinden erişildi.
- Doğu Gıda'daki İnsani Dramın Fotoğrafı. (2018, 16 Mart). *NTV Haber*. https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/dogu-gutadaki-insani-dramin-fotografi,maBoDEok1UaCdyc_kR3sfw/ adresinden erişildi.
- Günay, R., Yücel-Toy, B., & Bahadır, E. (2016). Öğretmen eğitiminde ders araştırması modeli ve Türkiye’de hizmet öncesi öğretmenlik uygulamalarına yönelik bir model önerisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 1224-1237.

- Güneş, F. (2013). Görsel okuma eğitimi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-17.
- Güneş, F. (2017). Türkçe öğretiminde etkinlik yaklaşımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(1), 48-64.
- İşler, A. Ş. (2002). Günümüzde görsel okuryazarlık ve görsel okuryazarlık eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XV(1), 153-161.
- Kulu, L. (2018). Karamel hayata nasıl döndü? [Dijital fotoğraf]. *Hürriyet Gazetesi*.
<http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-pazar/karamel-hayata-nasil-dondu-40797689> adresinden erişildi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu 1-5. sınıflar*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Gazetecilik, haberin nitelikleri*.
http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Haberin%20Nitelikleri.pdf. adresinden erişildi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*.
<http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> adresinden erişildi.
- Perez, F. (2016, June 8). *Caretta caretta trapped* [Digital image]. Retrieved from <https://www.worldpressphoto.org/collection/photo/2017/28790/1/2017-Francis-Perez-NA1>
- Sanadiki, O. (2018, March 15). *A child sleeps in a bag in the village of Beit Sawa, eastern Ghouta, Syria* [Digital image]. Retrieved from <https://pictures.reuters.com/CS.aspx?VP3=SearchResult&VBID=2C0FCI7U35DY0&POPUPPN=11&POPUPID=2C0BF1MZUKOBX>
- Söylemez, Y. (2018). 2018 Türkçe dersi öğretim programındaki kazanımların üst düzey düşünme becerileri açısından değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (63), 345-384.
- Stokes, S. (2005). Visual literacy in teaching and learning: A literature perspective. *Electronic Journal for the Integration of Technology in Education*, 1(1), 10-18.
- Top, E. (2017). Yılın basın fotoğrafları [Dijital fotoğraf]. *Karar Yayıncılık*, <http://www.sanalbasin.com/turk-telekom-yilin-basin-fotograflari-2018-aciklandi-24130740/> adresinden erişildi.
- Ünal, Ş. (2006). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kaynak Gösterme

- Baz, M. A. (2020). Görsel okuma becerilerini haber fotoğraflarıyla geliştirme. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi*, 10(1), 61-82. <http://www.ated.info.tr/index.php/ated/issue/view/20> adresinden erişildi.

Ek 1

Ders İzlenesi

Kazanım: T.6.3.30. Görsellerle ilgili soruları cevaplar.

- a) Öğrencilerin haber fotoğrafları ve karikatürleri yorumlayarak görüşlerini bildirmeleri sağlanır.
- b) Haberi/bilgiyi görsel yorumcuların nasıl ilettiklerinin sorgulanması sağlanır.

Etkinliğin Uygulanış Aşamaları ve Aşamalara Ayrılacak Süreler

- 1.Aylan Bebek fotoğrafı ile dikkat çekme ve fotoğraf üzerinde konuşma, sınıfı gruplara ayırma, grupların haber ajanslarını kurması ve kendilerine bir ad vermeleri, gözlem formuna göre en yüksek puan alan grubun etkinliğin yıldızları belgesini alacağını söylemesi, (10 dk.)
- 2.Bilgilerimi Gözden Geçiriyorum etkinliğinin (Ek 3) uygulanması, (10 dk.)
- 3.Görünenin arkasında ne var? çalışma kâğıdının yapılması, (12 dk.)
- 4.Anahtar kelime ışığında metin yazma, (15 dk.)
- 5.Asıl metinler ile fotoğrafları eşleştirme, verilen metinlerde 5N 1K'yi bulma çalışması, (10 dk.)
- 6.Kendi metinleri ile asıl metinleri karşılaştırma, (8 dk.)
- 7.Öğrenme günlüğünü doldurma, (10 dk.)
- 8.Gözlem formunun sonuçlarını açıklanması ve dersin kapatılması. (5 dk)

Ek 2

Grupların Etkinlik Performansını Gözlem Formu

GRUBUN ADI:

ALDIĞI PUAN:

Etkinlikle ilgili ön bilgileri hatırlatma sorularının çoğunluğuna cevap verir.	
Fotoğraflarla ilgili sorulara cevap verir.	
Fotoğrafın altına fotoğrafa uygun 5N 1K sorularına cevap veren metin yazar.	
Haber fotoğraflarını asıl haber yazılarıyla doğru bir şekilde eşleştirir.	
Haber fotoğraflarının yazılarındaki 5N 1K sorularına cevap veren kısımları bulur, işaretler.	
Her grup haber fotoğraflarına yazdıkları tahmini metinle asıl metni karşılaştırır.	
Etkinlik boyunca yazma becerisini kullanırken noktalama ve yazım kurallarına uyar.	
Etkinliğin sonunda öğrenme günlüğü ile ilgili sorulara cevap verir.	
TOPLAM PUAN	

Açıklama: Kazanımları gerçekleştirme düzeyine göre Evet:3, Kısmen:2, Yetersiz:1 puanlarından birisi verilir.

Ek 3

Bilgilerimi Gözden Geçiriyorum Soruları

1. Olayı anlatan bir fotoğrafın, haberciliğin temel formülü olan “5 N 1 K” sorularına yanıt vermesi beklenir.
2. Fotoğraf, olay hakkında bilgi vermez.
3. Olay konusu haberle ilgili olmalıdır.
4. İzleyiciye, olayı olduğundan farklı anlatır.
5. Haber fotoğrafı hareket, aksiyon içermeli; haberde, haber konusu olayla ilgili ilginç kareler bulunmalıdır.
6. Fotoğraf haberin gerçekleştiği yerin dışında çekilmeli, haberdeki eylemi vermelidir.
7. Fotoğraf kurgu olmalıdır.
8. Haber fotoğrafçılığının iletişim ortamı sadece gazetelerdir.
9. Haber fotoğrafçılığı sözcükler ve fotoğrafların birleşiminden oluşan bir dil ile izleyici veya okuyucuyla iletişim kurmaktadır.
10. Haber fotoğrafçılığının konusu insandır.
11. Haber fotoğrafçılığında görsellerin yazıyla desteklenmesine gerek yoktur.
12. Haber fotoğrafları çeken kişiye foto-muhabir denir.
13. Haber fotoğrafları daha çok reklam yapmak için çekilir.
14. 5N-1K kuralının açılımı ne, nerede, ne zaman, nasıl, neden ve kim sorularından oluşur.
15. Haber fotoğrafını destekleyen yazılarda yazım kurallarına uyulmaz.
16. Haber yazısının başlığı haberin içeriğini çarpıcı bir şekilde yansıtır.
17. Haber yazıları haber ile ilgili bazı yönleri okuyucunun hayal gücüne bırakır.

Ek 4

Çalışma Kâğıdı 1

Aşağıdaki soruları yukarıdaki haber fotoğrafına göre cevaplayınız.

1.Yukarıdaki fotoğrafın konusu ne olabilir?

2.Bu fotoğrafın vermek istediği mesaj ne olabilir?

3.Bir haber ajansının yayın müdürü olsaydınız bu fotoğrafı gazetenizde hangi manşetle yayımlardınız?

Ek 5

Çalışma Kâğıdı 2

“göç, insanlık, savaş, çocuk, Doğu Guta”

Fotoğrafın altında tırnak içinde görselle ilgili anahtar kelimeler verilmiştir.

1. Anahtar kelimelerden yararlanarak 5N 1K kuralına uygun bir haber yazısı yazınız.

2. Anahtar kelimelerden hareketle görseli yorumlayınız.

Ek 6

Çalışma Kâğıdı 3

BU HABERİN FOTOĞRAFI HANGİSİ ACABA?

16 Mart 2018

Üç haftadan fazla bir süredir yoğun bombardıman altında olan Doğu Guta'da insani kriz derinleşiyor. Suriye ordusu bölgedeki saldırılarını artırırken binlerce kişi evlerini terk etmeye başladı. Dün 12 bin 500 sivil Doğu Guta'dan ayrıldı. Bugün de yine binlerce kişi yollarda. Bölgeye bugün düzenlenen hava saldırısıdaysa aralarında 6 çocuğun da bulunduğu 40 kişi öldü. Doğu Guta'daki kaçışın sembollerinden biri, babasının taşıdığı valizin içinde her şeyden habersiz uyuyan bebeğin fotoğrafı, fazla söze gerek bırakmıyor.

Doğu Guta'daki İnsani Dramın Fotoğrafı (2018, 16 Mart).

1. Bu metinde 5N 1K'ya cevap veren yerleri bulup fosforlu kalemle çiziniz.
2. Çizdiğiniz bölümlerin hangi sorulara cevap verdiğini belirtiniz.

Ek 7

Öğrenme Günlüğü

ÖĞRENME GÜNLÜĞÜMDEKİ SORULARA CEVAP VERİYORUM

Sevgili Öğrenciler bu etkinlikte sizden bugünkü işlediğimiz dersi aşağıdaki sorular rehberliğinde değerlendirmeniz beklenmektedir. Sorulara içtenlikle yanıt vermeniz en önemli dileğimizdir.

1. Bugünkü derste ne öğrendin? Açıklar mısın?
2. Bugünkü derste neyi öğrenemedin? Açıklar mısın?
3. Öğrenemediğin şeyleri öğrenmek için bir şeyler yaptın mı? Yaptıysan bunlar neydi?
4. Öğrenmede zorlandığın şeyler neydi? Neden zorlandın?
5. Bugünkü öğrendiklerin sence sınavlar dışında ne işine yarayacak?
6. Derste herhangi bir katkı oldu mu? Olduysa ne yaptın?
7. Derste hoşuna giden veya gitmeyen durumlar neydi? Neden?
8. Bugünkü öğrendiklerin ile geçmiş öğrendiklerin arasında bağ kurabilir misin? Kurabilirsen bu bağ nedir?

Ek 8

Etkinlikte Kullanılan Fotoğraflar

Uygulama Fotoğrafi-1 (Dikkat çekmede kullanılan fotoğraf)

Aylan Bebek (Demir, 2015)

Uygulama Fotoğrafi-2

Valizde Uyuyan Çocuk (Sanadiki, 2018)

Uygulama Fotoğrafi-3

Oy Kullanan Gelin (Top, 2017)

Uygulama Fotoğrafi-4

Karamel (Kulu, 2018)

Uygulama Fotoğrafi-5

Tuzağa Düşürülmüş Sini Kaplumbağası (Perez, 2016)

Uygulama Fotoğrafi-6

Kasırğa (Chiba, 2011)

Uygulama Fotoğrafi-7

Curuai Gölü (Beltrá, 2005)

Not: Her bir gruba kendi fotoğraflarını içeren çalışma kağıtları verilmiştir. Çalışma kağıtlarındaki sorular tüm gruplar için aynıdır. Etkinlik tasarımı da kullanılan gereçlerin hepsi (fotoğraflar ve öğrenme günlüğündeki sorular hariç) araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.